

ה'קירוב' שיש לקרבן

על-פי 'ליקוטי שיחות' חלק ל"ב

שיחה מצעבדת לפרשת השבוע

מהו אם-כן הסוד שעומד מאחורי הקרבת הקרבנות?⁵

אלא, ההסבר לשאלה זו טמון בדברי רש"י שנזכרו לעיל "שאמרת ונעשה רצוני"; בדבריו אלה בא רש"י להדגיש מהי הסיבה לכך שדווקא בקרבנות יש לקב"ה נחת-רוח מיוחדת, שכן, בשאר המצוות יש טעם ותועלת כלשהי בקיומן, כפי שההיגיון מחייב אדם לכבד את הוריו שגידלוהו וחינכוהו; ולא רק במצוות המובנות לנו בשכל, אלא אף המצוות שאינן מובנות לנו בשכל, המצוות מסוג ה'חוקים', יש בהן תועלת לאדם, והיא - כדי לחזק ולהשריש ביהודי את הקבלת-עול בקיום המצוות מבלי להבין את טעמיהן.⁶

לא כן בהקרבת הקרבנות, שבעניינם מודגש שהם נועדו כביכול לצורך הכורא, צורך 'גבוה', אשה ריח ניחוח לה", ועד שהם מכונים בתורה 'לחמו' של הקב"ה⁷; כלומר, אין הדגש בהקרבת הקרבנות לנטוע באדם קבלת עול בקיום המצוות שאינן מובנות, אלא, העיקר בזה הוא **שרצונו** של הקב"ה יתקיים, וכדיוק לשונו של רש"י: "שאמרת ונעשה רצוני", שאין חשיבות לאדם המקיים, העיקר שהפעולה תתבצע.⁸

מכאן עולה, שהיחודיות שבהקרבת הקרבנות על-פני שאר המצוות היא שהם נעשים אך ורק לשם מילוי רצונו יתברך, ללא כל הנאה ותועלת לאדם, ומכאן הכינוי הבלעדי "ריח ניחוח" בנוגע לקרבנות.

הבורא שלקח את הקרבן כתמורה על נפשו; וראה גם פירושו של האבן-עזרא בתחילת פרשתנו.

⁵ אמנם אין דרכו של רש"י לבאר טעמי המצוות, עם כל זאת, מדובר כאן בעניין כללי הכולל עשרות (!) מצוות בתורה, ולא רק בכמות אלא גם באיכות - שהקרבות הם עניין כללי במשכן ובמקדש; ולא זו בלבד אלא עניין זה עומד בניגוד לכל היגיון (איבוד ממונם של ישראל וכו') ומצריך ביאור המיישב את הדעת.

⁶ לכאורה אפשר היה לומר על-פי דברי הרמב"ן שגם המצוות מסוג ה'חוקים' יש בהם טעם ותועלת אלא שאיננו יודעים אודותם, ובלשונו: "החוקים הם גזירות המלך אשר יחוק במלכותו בלי **שיגלה** תועלתם... אבל כולם בטעם נכון ותועלת שלימה" (ויקרא פרק י"ט פסוק י"ט); ולפי זה הבדל מהותי בין הקרבנות לשאר המצוות לרבות המצוות 'החוקיות', שרק בקרבנות קיים העניין של "אמרת ונעשה רצוני" ללא כל תועלת. אולם לדעת רש"י אין לומר כך, שכן, הוא כותב במפורש שחוקים הם "דברים שאינן אלא גזרת מלך **בלא שום טעם**" (שמות פרק ט"ו פסוק כ"ו).

⁷ ראה לדוגמא ויקרא פרק כ"א פסוקים ו', ח', ועוד.

⁸ דיוק נוסף בלשונו של רש"י הוא מתיבת "שאמרת", שלכאורה היה עליו להשתמש במילים 'שגזרת' או 'שציוית', אלא, אין הדגש בכך שה**אדם** מקיים זאת מתוך גזירה מלמעלה שאינו יודע את טעמה, כי אם הדגש הוא שרצונו של הקב"ה יתקיים, ולא משנה אם זהו בגדר 'גזירה' או 'אמירה'.

ה שבוע מתחילים לקרוא בתורה את ספר ויקרא בו עוסקת התורה בדיני הקרבנות לפרטיהן.

כאשר קוראים את פרשת ויקרא, אי-אפשר להתעלם מהזכרת צמד המילים "ריח ניחוח" שמופיעות בהקשר להקרבת הקרבנות. רש"י מפרש על-כך¹: "נחת-רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני"; ומסבירים המפרשים², שרש"י בא לשלול הבנה מוטעית שהקב"ה כביכול נהנה מריח הקרבן, ובא להבהיר שה'נחת-רוח' של הקב"ה היא מכך ש"אמרת ונעשה רצוני".

אולם, קשה מאוד להסביר כך את דברי רש"י, שכן, לפי זה, היה עליו להסביר זאת כבר בפרשת נח, שם מוזכרות לראשונה המילים "ריח ניחוח" כאשר הקריב נח קרבן בצאתו מן התיבה. מכך שרש"י לא מוצא לנכון להבהיר זאת באזכור הראשון של "ריח ניחוח", מובן, שפשוט וברור שהקב"ה לא נהנה מריח בשר גשמי, ולכן לא ייתכן שרש"י יבוא לשלול כאן הבנה מופרכת כזו שאינה מצריכה כל התייחסות.

אלא, יש לומר, שרש"י בא בדבריו אלה לתרץ שאלה אחרת: לכאורה, מדוע הביטוי המופלא "ריח ניחוח" (שפירושו 'נחת-רוח') נאמר רק בנוגע לקרבנות, וכי עשיית שאר המצוות לא גורמות נחת-רוח לקב"ה?!

על-כך משיב רש"י, שבקרבות מוצאים אנו עניין ייחודי שלא קיים בשאר המצוות, והוא, שקיומן נעשה אך ורק בגלל "שאמרת ונעשה רצוני", ומשום כך נגרם לקב"ה 'נחת-רוח' מיוחד.

להבנת הדברים, יש להקדים תמיהה כללית בעניין הקרבנות:

העלאת בהמה על-גבי המזבח כדי להקריבה לה', דורשת ביאור, מהו הטעם שמסתתר מאחורי דבר מוזר זה, הלא לכאורה שריפת בהמה (כולה או חלקה) היא ללא כל תועלת לאדם³, ובטח וודאי שלא ייתכן לומר שהקב"ה 'נהנה' מהריח של בשר שרוף המיתמר מעל-גבי המזבח! מפרשים רבים אכן עומדים על-כך ומסבירים זאת כל-אחד בדרכו⁴, אולם רש"י, לכאורה, לא נוגע בנקודה זו;

¹ פרק א' פסוק ט'. וכן בספר שמות פרק כ"ט פסוק י"ח.

² רא"ם על הפסוק, ועוד.

³ ואדרבה, האדם מוציא מכיסו כסף רב כדי לרכוש בהמה.

⁴ הרמב"ן, לדוגמא, כתב, שעל האדם לחשוב בשעת ההקרבה שראוי לו שיישפך דמו ויישרף גופו אילולי חסד